

Minner fra 2. verdenskrig

Av Karl P. Ulla

Jeg var med i hele krigen. Reiste ut i 1938 og kom hjem i slutten av 1945. Da England kom med i krigen i 1939, var jeg om bord i M/T "Nina Borthen" på reise fra Den Persiske Bukht til Skottland. På meg virket ikke meldingene om krigsutbruddet som noe sjokk, da jeg er oppvokst i norske, amerikanske og engelske ruffer og hadde hatt føling med Spanskekrigen, så jeg var vant med å leve farlig. Det var mange som ikke hadde forutsetning til å være med i en krig til sjøs så for disse var det nok et sjokk.

Selv om jeg ble tildelt medaljer for min innsats, regner jeg meg ikke som noen krigshelt og er i tvil om det fins noen som kan gis dette navnet. Når man har en god helse og går på problemene uten å tenke på følgene, er man bra skikket for dette arbeide. Dem en krig til sjøs går hardest ut over, er dem som ikke er fysisk eller psykisk utrustet for dette arbeide, som blir tvunget om bord i båtene og til daglig går med skrekk for å bli brendt levende eller lemlestet. Noen av disse tok skjebnen i sin egen hånd og gjorde slutt på torturen. Disse var kanskje de beste menneskene, trofast slitere i det sivile liv.

Jeg seilte hele tiden fra 1938 til slutten av 1945 og var bare på ferie til sammen i 4 måneder. Fra krigens begynnelse i 1939 til jeg mønstret av i Southampton for å ta ferie, seilte vi på Atlanteren. Norge var nu med i krigen og hele Atlanteren var en slagmark. På reisen fra Southampton til Den Persiske Bukht forsvant M/T "Nina Borthen" sporløst.

Etter 4 uker i land ble jeg sendt om bord i S/S "Jernfjell" som gikk i samme fart. I denne tiden hadde jeg nok de hardeste påkjeningene under hele krigen. Angrep dag og natt fra luften, drivminer, magnetiske miner og angrep fra torpedobåter. I slutten av 1941 så hele kysten ut som en eneste stor skipskirkegård. Gjennomsnittstiden i denne farten ble regnet til 6 måneder. I november 1941 fikk vi en last til Liverpool, jeg mønstret da av for å komme i roligere fart.

Etter 3 uker i land ble jeg sendt som styrmann om bord i M/T "Høgh Scout". Vi fraktet bensin fra Amerika til England inntil høsten 1942 vi fikk en last fra Aruba til Durban i Syd-

Afrika. Da det på denne tid var mange tyske redere i Syd-Atlanteren, gikk vi gjennom Panama-kanalen, ned vestkysten av Syd-Amerika og rundt Kap Horn.

Farten på Atlanteren krevde sin mann fullt ut. Å holde sin plass i de store konvoiene i storm og snetykke var ikke lett. Fare for kollisjon eller miste konvoien. Mistet man konvoien, var man et lett bytte for undervannsbåtene. I alle konvoier var det ett spesielt skip som skulde redde mannskapene på de skip som ble senket. De andre skipene måtte ikke forlate sin plass i konvoien. Ble dette skip senket, kunne mange få lang tid i livbåtene. På Nord-Atlanteren hadde den liten sjanse til å overleve. Det er ikke rart at nervene ble ødelagt på mange. Å høre og se folk ligge i sjøen uten å komme til hjelp, da dem visste at dem kunne komme i samme situasjon når som helst.

I alle de konvoiene jeg var i den tiden, mistet vi båter. Det største tapet var i en konvoi på 20 skip som skulde til Mexico-gulven var vi bare tre skip som kom fram. Etter at vi hadde losset lasten i Durban gikk vi til Den Persiske Gulf. Det ble nu fart på Det Indiske Hav. Det var mange fiendtlige undervannsbåter i dette farvann, men vi hadde ikke noen dramatiske hendelser.

I april 1943 mønstret jeg av i Durban for å ta ferie. Det var mangel på styrmenn så jeg fikk ikke mer enn fire uker i land. Da mønstret jeg på MS/ "Karmt" og stod om bord i dette skipet til det ble torpedert 18. april 1945. Torpedoen traff mannskapslugarene akter og mange ble drept. Vi fikk ut livbåtene midtskips, de to akter ble knust da også ammunisjon om bord eksploderte.

Vi gikk mesteparten av tiden med krigsmaterial av alle slag fra jagerfly til ammunisjon og bomber. Vi lastet for det meste i Amerika og gikk til de forskjellige havner nær fronten. Når vi lastet ammunisjon og bomber i Amerikanske havner, ble dette utført av spesielle folk og på matter. I lossehavnene ble lasten behandlet på en slik måte at det var et under at det gikk så bra som det gjorde. Vi var nok ute i mange farlige situasjoner både i krigshavnene og på reisene. Jeg tror ikke det var mange som håpet på å komme hjem, de fleste hadde nok gjort seg fortrolig med å miste livet før det ble fred. Da Tyskland kapitulerte i mai 1945, fikk vi en reise til Kalundborg i Danmark. Jeg fikk da avløsning og reiste hjem.

Helsen fikk nok en knekk under krigen, men jeg holdt da ut å seile til jeg var over 60 år. Hadde jeg ikke hatt de harde påkjenningene under krigen, vilde nok etterkrigs-seilasene blitt adskillig lettere. Etter at jeg sluttet sjøen i 1968, var jeg med å stifte Trøndelag Krigsseiler Forening og utgi bladet Krigsseileren. Jeg tillater meg å påstå at den har gjort mye godt for krigsseilerne og vil gjøre det ennu noen år fremover.

Største skuffelse for de hjemvendte krigsseilerne var at dem ikke fikk utbetalt den beslaglagte hyren dem hadde opptjent under krigen. Det var ikke mange som greide å legge seg opp penger. Det var hardt å gå til sjøs bare etter noen få uker når man har vært borte fra familien i 5 år. Det hadde kanskje ikke vært så mange krigsseilere som datt av lasset dersom dem hadde fått sine penger utbetalt. Fem års tortur kan gjøre meget med et menneske. Mange mønstret ut uten å få reparert de skadene krigen hadde påført dem og forsvant for godt i de store utenlandske havnebyene. Her er det ikke snakk om noen hundre men flere tusen.